

Na nedostatok krmovín treba reagovať včas

Nedostatok zrážok a vysoké teploty v regiónoch negatívne vplyvajú na situáciu v oblasti krmovín. Dlhotrvajúce sucho by mohlo spôsobiť problémy pri jesennom a zimnom kŕmení.

Aby sa situácia nezhoršila, je potrebné rýchlo prijať opatrenia. Dostupné krmoviny je potrebné cielene využívať a dopĺňať nakupovaným krmivom, aby sa predišlo nekoordinovanému predaju hospodárskych zvierat. Zvieratá v žiadnom prípade nesmú hladovať a treba sa vyhýbať nesprávnemu, jednostrannému používaniu krmív s negatívnymi účinkami na zdravie a plodnosť zvierat.

Krmenie podľa skupín

Hovädzí dobytok s nižšou potrebou živín, ako sú staré dojné alebo suchostojace kravy a mladý dobytok v druhom roku života, možno kŕmiť slamou, hrubým senom a prípadne silážou - v prípade zlej kvality krmovín v kombinácii s obilím, otrubami, resp. repnými rezkami. Najmenej by sa malo šetriť kvalitným krmivom pri kravách s vysokou dojivosťou.

Pri vysokoprodukčných dojniciach sa odporúča dodržiavať zásady diferencovanej výživy dojníc podľa fázy laktácie a používať miešacie kŕmne vozy na prípravu TMR kŕmnej dávky. Obsah živín v kŕmnej dávke musí zodpovedať skutočnej potrebe dojníc. Dôležitý je dostatok zdravotne nezávadnej vody v optimálnej teplote po celých 24 hodín. V kŕmnej dávke vhodnej pre prežúvavce by bolo žiadúce mierne vyššie množstvo koncentrovaného krmiva v závislosti od úžitkovosti. Potrebné je dodržať hornú hranicu maximálne 50 % koncentrovaného krmiva. Nedostatky vo výžive dojníc sa neprejavujú samostatne a špecificky len na kvalite mlieka, ale aj v poruchách reprodukcie a zhoršení celkového zdravotného stavu dojnice. Následne je ovplyvnená produkcia a kvalita mlieka.

Čím viac klesá úžitkovosť v priebehu laktácie, tým viac sa dá ušetriť dobrým krmivom a napríklad možno použiť slamu. Najviac sa dá ušetriť pri suchostdjacich kravách. Kŕmenie je možné naplnením bachora slamou, hrubým senom a trochou siláže asi dva týždne pred otelením. Potom treba v rámci

prípravy na laktáciu opäť podávať lepšie krmivo s koncentrovanými kŕmnymi doplnkami (obilniny, otruby).

Obzvlášť dôležité sú vyvážené minerálne a vitamínové doplnky podľa potrieb. Vo výkrme hovädzieho dobytku sa odporúča intenzívnejší výkrm väčším množstvom koncentrovaného krmiva do cca 4 kg denne. Zvieratá je možné predať aj skôr a tak ušetriť krmivo.

Tipy pri nedostatku krmiva

- * Dostupné základné krmivo dobrej kvality nesmie byť rovnomerne rozdelené medzi všetky zvieratá, ale malo by byť rozdelené podľa výkonnostných skupín.
- * Chýbajúce živiny pre všetky druhy zvierat treba doplniť doplnkovými kŕmnymi koncentrátmi a dbať na kŕmne dávky šetrné k prežúvavcom.
- * Čo najrýchlejšie nakúpte alebo uskladnite doplnkové krmivo (seno, slamu, siláž, medziplodiny, obilie, repné rezky), alebo znížte stavy hospodárskych zvierat.
- * Vzhľadom na jednostranné dávkovanie má veľký význam prísun minerálov a vitamínov prostredníctvom minerálnych zmesí. Dobytku by sa vždy mala ponúkať soľ na zásobovanie sodíkom.
- * Ak je to možné, začleňte do kŕmenia medziplodiny.
- * Vytvorte zimný kŕmny plán (základné rozbory krmív, výpočty kŕmnej dávky, plánovanie kŕmnej dávky, pridelovanie krmív), okamžite implementujte dlhodobé úsporné opatrenia.

Náhradné krmivá

Keďže prežúvavce sa prirodzene špecializujú na trávenie krmív bohatých na „hrubú“ vlákninu, treba to vziať do úvahy aj pri náhradných krmivách.

* Slamu je potrebné považovať výlučne za zdroj vlákniny a štruktúry a je vhodná ako doplnok ku kŕmnej dávke bohatej na koncentrované krmivo a k druhom základných krmív, ktoré sú štrukturálne chudobné, ako napríklad medziplodiny. Má nízky obsah živín a minerálov, preto sa môže používať len v obmedzenej miere. Všetky druhy slamy sú vhodné na kŕmenie, ale sú skrmované s rôznym stupňom podľa chutnosti. Na zlepšenie absorpcie by sa slama mala zmiešať so senom alebo trávnu silážou alebo koncentrovaným krmivom či melasou.

* Medziplodiny majú vysoký obsah vody a bielkovín, ale sú chudobnej štruktúry a obsahujú málo energie.

Denné maximálne množstvá okolo 30 kg na kravu a deň by sa nemali prekročiť. Nevyhnutný je doplnok senom alebo slamou a vysokoenergetickým koncentrovaným krmivom. Medziplodiny možno skrmovať čerstvé, silážovať má zmysel len vtedy, ak sa dá zabrániť kontaminácii pôdou.

* Pivovarské zrná môžu byť kŕmené čerstvé alebo silážované a sú krmivom bohatým na bielkoviny s relatívne vysokým obsahom vlákniny, ale bez štrukturálneho účinku. Použité množstvá maximálne 6 až 8 kg na kravu a deň, výkrm býkov 1 až 2 kg na 100 kg živej hmotnosti.

* Repné rezky sú obľúbeným vysokoenergetickým krmivom pre zvieratá a používajú sa v zmesiach na zlepšenie chuti v množstve do 4 kg na kravu a deň.

* Melasaje vedľajším produktom výroby cukru, je viskózna a používa sa na zlepšenie chuti (napr. kŕmenie slamou).

* Otruby majú vysoký obsah hrubej vlákniny, minerálov a stopových prvkov a nemali by chýbať v kŕmnych dávkach s nízkym obsahom krmovín. Z hľadiska energetického obsahu sú drahšie ako obilie.

* Repkové a slnečnicové šroty sú vedľajšími produktmi pri výrobe oleja s obsahom bielkovín cca 35 % a hodnotami hrubej vlákniny 14 až 18 %. Do koncentrovaného krmiva možno primiešať až 25 %, pri dopĺňaní minerálov však treba počítať s vysokým obsahom fosforu.

* Trávne zelené pelety sú umelo usušeným zeleným krmivom, ktoré sú bohaté na surovú vlákninu s obsahom 13 až 15 % bielkovín, preto sa prepravujú jednoduchšie a lacnejšie. Keďže celý štrukturálny účinok sa stráca v priebehu spracovania, možno ich použiť len ako doplnok k štruktúrovanému krmivu.

* Lucernové pelety sú s obsahom 18 až 19 % bohatšie na bielkoviny ako trávne zelené pelety, ale ich použitie je rovnaké a sú obzvlášť vhodné na kŕmenie dojníc.

* Umelo sušená silážna kukurica vo forme peliet je vysoko energetické krmivo so stredným obsahom hrubej vlákniny.

* Objem sa dá nahradiť vhodným jadrom. Kŕmna dávka musí byť vypočítaná veľmi šetrne k bachoru. Dojnice v prvej fáze laktácie majú bežne pomer jadra k objemu 50 : 50. Tento pomer sa môže posunúť v prospech jadrovej zložky, čím sa dá ušetriť až 8 kg objemových krmív na kus a deň, pri sušine objemov +/- 33 %.

* Podniky, ktoré majú kŕmne dávky dojníc viac postavené na objemoch 55 : 45, majú viac priestoru na zvýšenie jadra a môžu počítať s vyššou potenciálnou úsporou siláží a senáží. Kŕmna dávka, kde je pomer jadra vysoký, musí byť vypočítaná s vysokou pozornosťou najmä k obsahu vlákniny a frakcii rýchlo stráviteľných uhlíhydrátov, ktoré tlačia kravy do acidóz. Šrotované obilie je teda značne rizikovým komponentom a je potrebné podávať ho v menšom množstve.

* Problémom je sušina krmnej dávky a separovanie jadra dojnícami pri zraní z krmneho stola. Keď zvyšujeme množstvo jadra v krmnej dávke, znižujeme množstvo objemových krmív, a to ide ruka v ruku so zvyšovaním napr. slamy, čím rastie množstvo sušiny TMR na krmnom stole. Zvieratá tak majú lepšie podmienky na vyberanie jadra z miešanky.

* V prípade suchej alebo suchšej miešanky je veľmi dôležité pridávať vodu. Krmovinárske spoločnosti ponúkajú na doplnenie krmovín aj špeciálne koncentráty bohaté na hrubú vlákninu. Existujúce základné krmivo možno obohatiť použitím náhradných krmných zmesí - napríklad:

* 1 kg dobrého lúčneho sena zodpovedá približne 0,5 kg slamy + 0,2 kg repkového šrotu + 0,2 kg jačmeňa.

* 10 kg kvalitnej trávnej siláže zodpovedá 5 kg kvalitnej trávnej siláže + 2 kg mláta + 1 kg repné rezkú + 0,5 kg slamy.

* 10 kg kukuričnej siláže je možné nahradiť: 5 kg kukuričnej siláže + 0,6 kg repné rezkú + 0,6 kg jačmeňa + 0,5 kg slamy.

Najmä pri použití doteraz neznámych krmív v chovoch dojníc je čoraz dôležitejšia precízna základná analýza krmív. Poľnohospodári upozorňujú na to, že slabé výnosy budú nielen z kukurice, ale aj zo sóje, z cukrovej repy, lucerny siatej. Budú mať tak menej krmiva pre všetky hospodárske zvieratá, ktoré chovajú. Oprávnené tak hovoria, že dramatická situácia v živočíšnej výrobe pre suchu ešte len príde.

Chovatelia sa obávajú, že zber jesenných plodín a krmovín bude mimoriadne slabý. Viacerí preto silážujú zrnovú kukuricu, aby mohli zvieratám poskytnúť aspoň nejaké krmivo.

Snaha chovateľov o efektívne zabezpečenie výživy zvierat pri priaznivej ekonomickej náročnosti sa však môže negatívne odraziť na kvalite krmnej dávky.

Článok bol uverejnený v Rolníckych novinách 17. augusta.

